

ΘΕΑΤΡΟ ΚΑΙ ΣΧΟΛΗ ΣΚΗΝΟΓΡΑΦΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ ΨΥΡΡΗ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2012

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
αρχιτεκτονική σχολή

ΘΕΑΤΡΟ ΚΑΙ ΣΧΟΛΗ ΣΚΗΝΟΓΡΑΦΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ ΨΥΡΡΗ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2012

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
αρχιτεκτονική σχολή

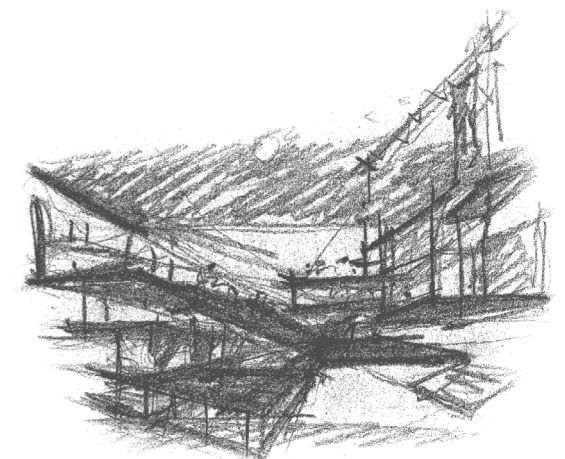
ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ: ΣΟΦΙΑ ΤΣΙΡΑΚΗ

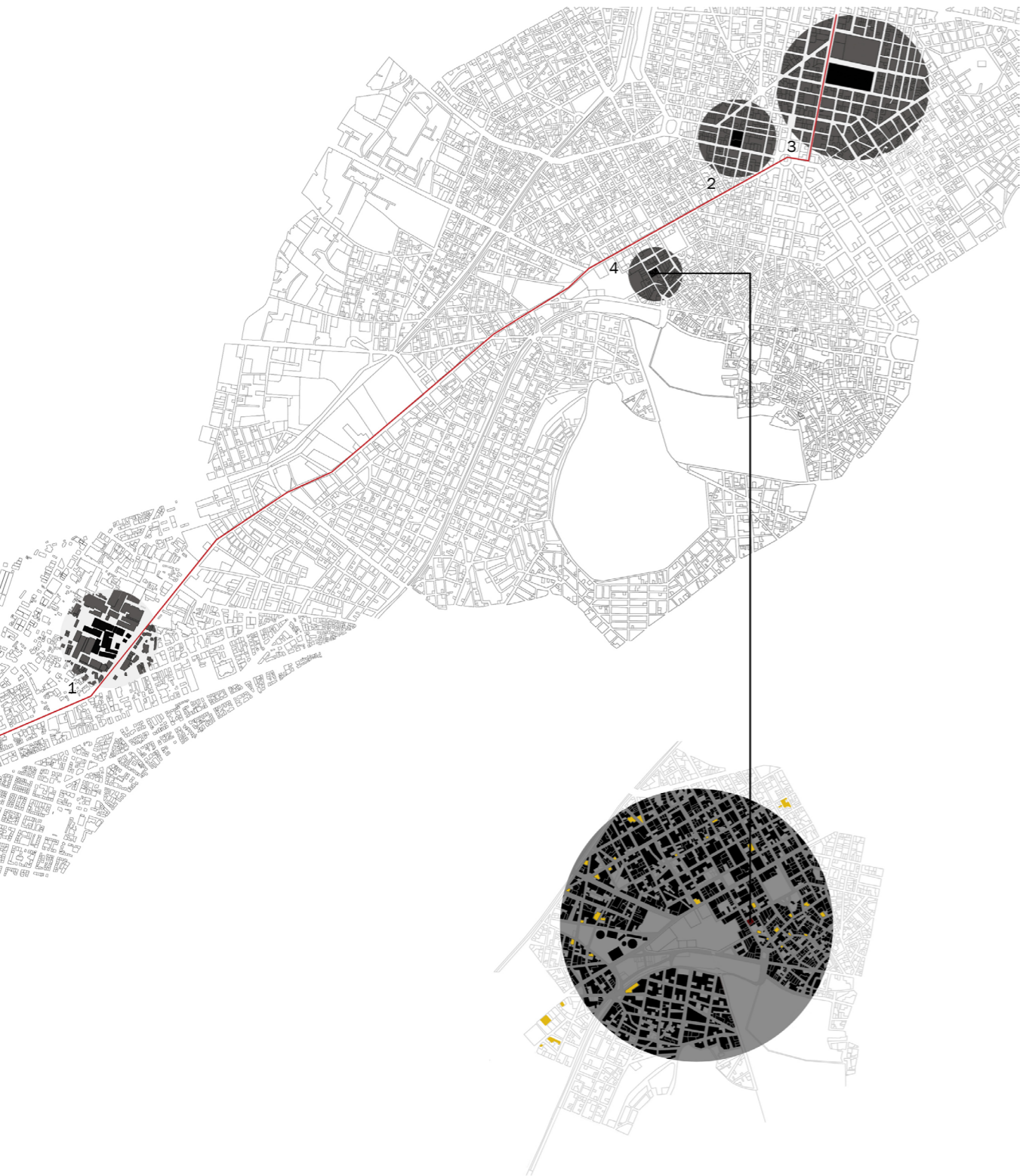
ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ
ΠΑΝΟΣ ΜΑΝΤΖΙΟΣ

<u>ΕΙΣΑΓΩΓΗ</u>	<u>7</u>
<u>ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ ΘΕΜΑΤΟΣ</u>	<u>8</u>
<u>ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΠΕΜΒΑΣΗΣ</u>	<u>10</u>
<u>ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΙΔΕΑ</u>	<u>12</u>
<u>ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ</u>	<u>14</u>
<u>ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ</u>	<u>16</u>
<u>ΣΧΕΔΙΑ</u>	<u>18</u>
ΤΟΜΕΣ	
ΚΑΤΟΨΕΙΣ	
ΟΨΕΙΣ	
<u>ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΠΡΟΠΛΑΣΜΑΤΩΝ</u>	<u>30</u>

Το θέμα της διπλωματικής αφορά μια σχολή σκηνογραφίας με θεατρικό χώρο στην περιοχή του Ψυρρή. Αφορμή αποτέλεσε ένα γενικότερο προσωπικό ενδιαφέρον για τη μελέτη του θεατρικού χώρου καθώς και των στοιχείων που τον συνθέτουν. Παράλληλα, η επιθυμία το κτίριο να έχει και εκπαιδευτικό χαρακτήρα μας οδήγησε στη δημιουργία μιας σχολής για σκηνογράφους λόγω της καλλιτεχνικής και κατασκευαστικής διάστασης του αντικειμένου της σπουδής.

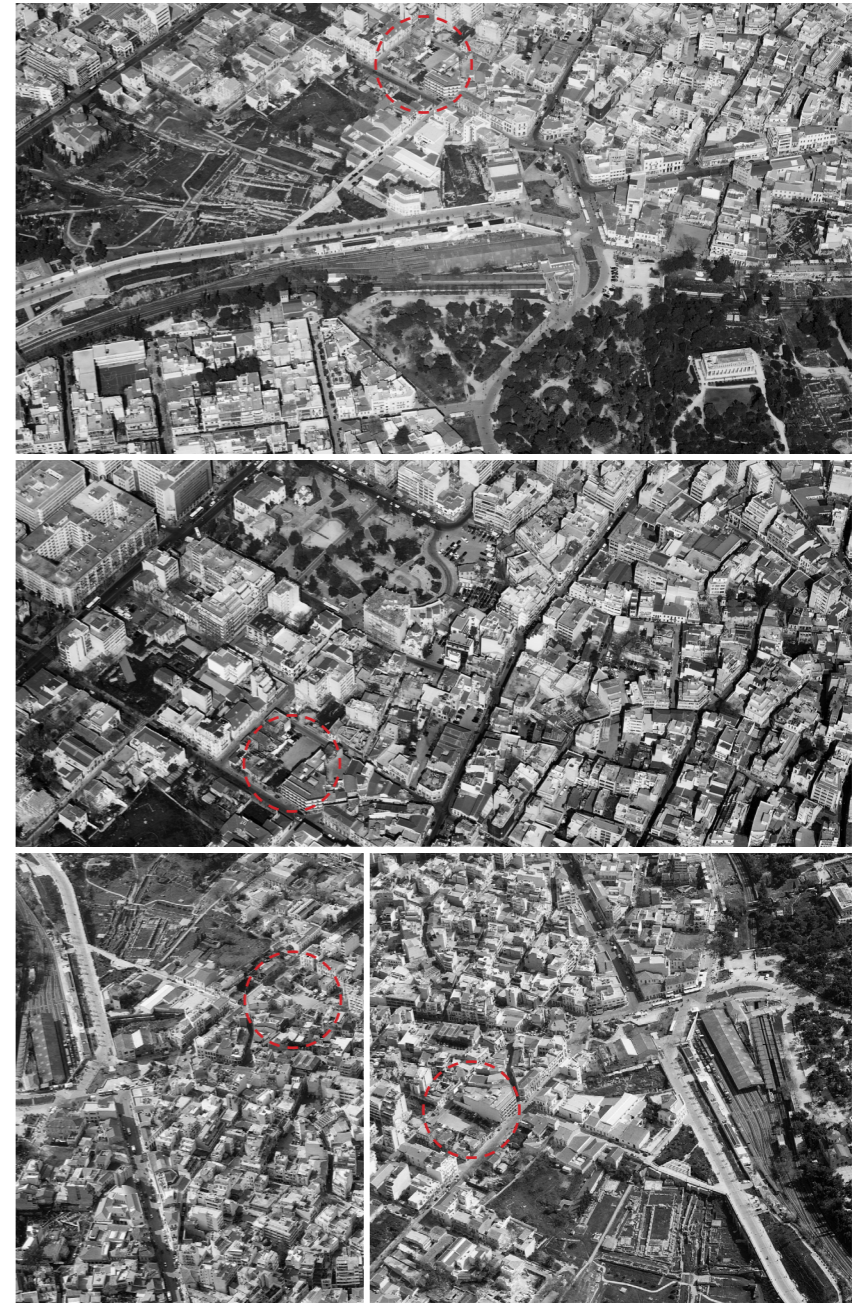
Πρόκειται για ένα κτίριο που θα λειτουργεί σε δύο διακριτά αλλά άρρηκτα συνεργαζόμενα επίπεδα. Ένα πιο ιδιωτικό που αφορά κυρίως την εκπαίδευση των σκηνογράφων και ένα πιο δημόσιο που αφορά χώρους θεατρικών δραστηριοτήτων. Η αλληλεπίδραση των δύο ενότητων θεωρήθηκε αναγκαία γιατί προσφέρει στην περιοχή ένα ανοικτό κτίριο με ολοήμερη και καθημερινή λειτουργία.

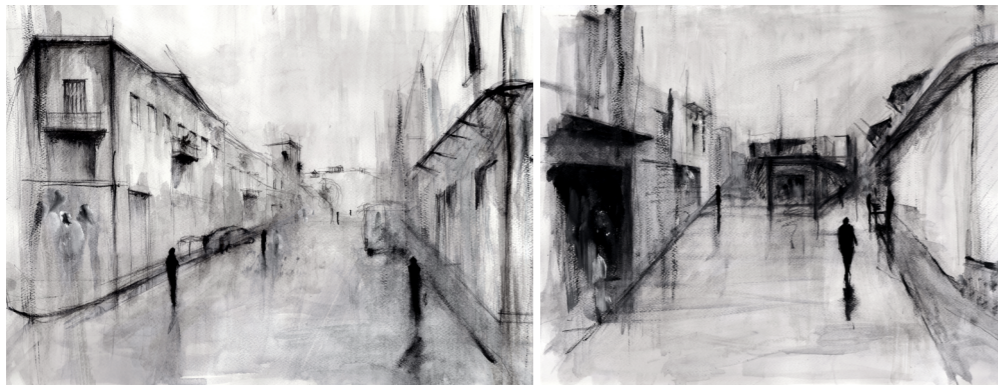

- 1 σχολή καλών τεχνών
- 2 σχολή του εθνικού θεάτρου
- 3 αρχιτεκτονική σχολή Ε.Μ.Π.
- 4 νέα σχολή σκηνογραφίας

θεατρικοί χώροι ■
οικόπεδο επέμβασης ■

αεροφωτογραφίες περιοχής μελέτης

φωτογραφικά αναπτύγματα και
ζωγραφικές απεικονίσεις της περιοχής

Χάριν προσβασιμότητας και ευνοϊκής λειτουργίας, το θέμα τοποθετείται στο κέντρο της Αθήνας και πιο συγκεκριμένα στην περιοχή του Ψυρρή, στον άξονα τριών σχολών (σχολή καλών τεχνών, σχολή του Εθνικού θεάτρου και αρχιτεκτονική σχολή του Ε.Μ.Π.) η δραστηριότητα των οποίων θεωρήθηκε σχετική.

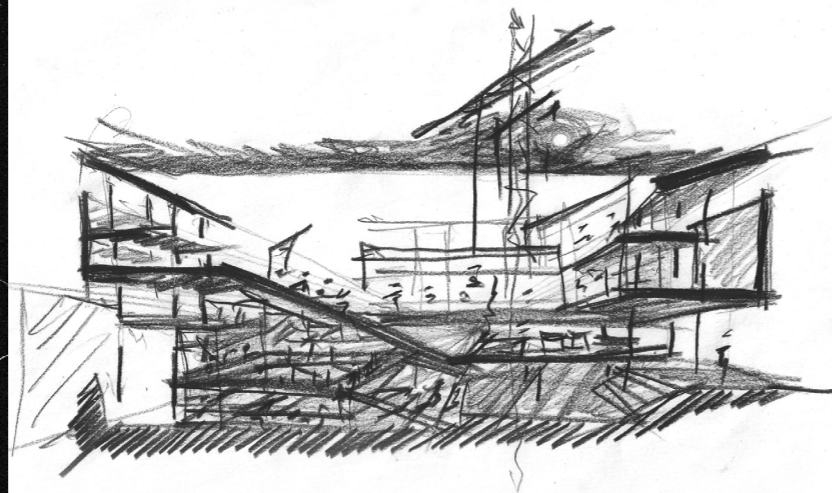
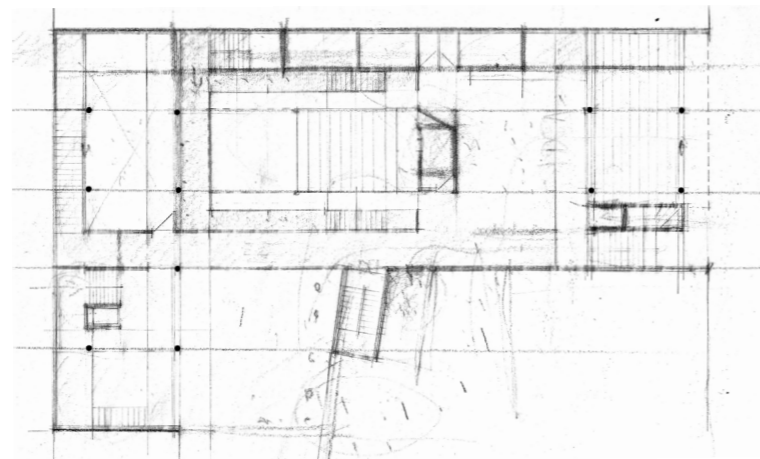
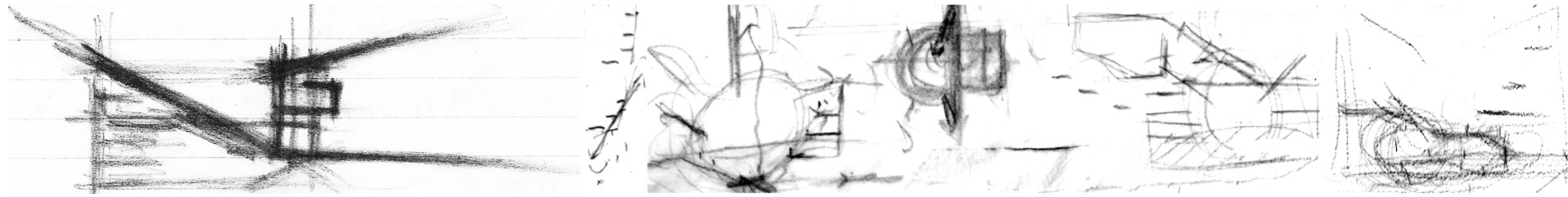
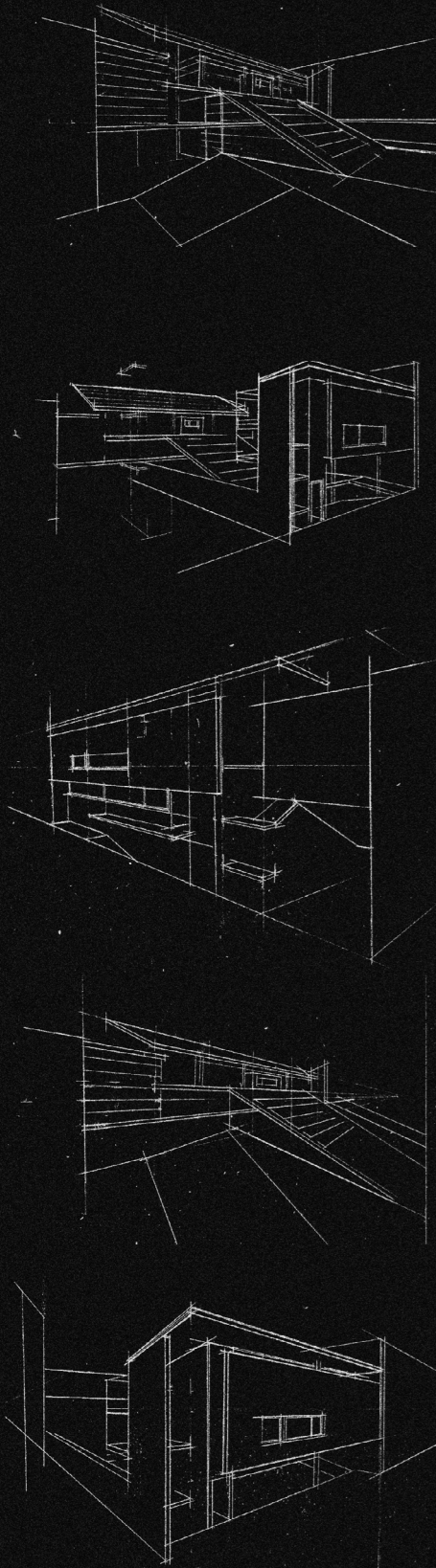
Την περιοχή συγκροτούν μικρές ιδιοκτησίες χαμηλού ύψους, με κυρίαρχες χρήσεις που αφορούν την ψυχαγωγία, το μικροεμπόριο και μικρές βιοτεχνίες.

Η βαθιά θεατρική ιστορία του Ψυρρή, ιδιαίτερα σε θεατρικούς χώρους μικρής κλίμακας αλλά και η κατασκευαστική - τεχνική παράδοση που εμφανίζεται στην περιοχή, κατέστησαν τη χωροθέτηση του θέματος ιδανική.

Η πρόσβαση στην περιοχή εξυπηρετείται από τους σταθμούς του ΟΑΣΑ στο Θησείο, το Μοναστηράκι και τον Κεραμεικό καθώς επίσης και από τον οδικό κυκλοφοριακό άξονα, της οδού Πειραιώς.

Το διαμπερές οικόπεδο περικλείεται από τρεις οδούς, την Αγίων Ασωμάτων, τη Λεωκορίου και τη Διπύλου, και συμπληρώνεται από τέσσερα διατηρητέα νεοκλασικά κτίσματα διαφορετικής τυπολογίας. Πρόκειται για εγκαταλελειμμένα κτίρια, τα οποία διατηρούμε όχι τόσο χάριν της αισθητικής τους αξίας όσο στοχεύοντας στη διατήρηση του υπάρχοντος ιστού. Επίσης προβλέπεται μελλοντικά τα εν λόγω κτίρια να φιλοξενήσουν δραστηριότητες που σχετίζονται με την νέα σχολή, όπως μια διευρυμένη διοίκηση ή μια μεγαλύτερη βιβλιοθήκη κ.λπ..

Σε πρώτη φάση, η επιθυμία δημιουργίας ενός ενιαίου συνθετικού συνόλου με τα όμορα κτίρια, μας οδήγησε στη χάραξη μιας ισόγειας κίνησης η οποία διασχίζει το θέμα και ενώνει τους εφαιπτόμενους δρόμους διατηρώντας παράλληλα τα αυστηρά μέτωπα, ως χαρακτηριστικό της περιοχής. Έτσι το κτίριο αν και εσώστρεφο, παραμένει ανοιχτό καθώς είναι προσπελάσιμο και από τις τρεις περιμετρικές οδούς.

Οι κτιριακοί όγκοι αναπτύσσονται προς τα όρια του οικοπέδου με σκοπό τη δημιουργία ενός κεντρικού αιθρίου που προβλέπεται να λειτουργεί ως υπαίθρια θεατρική σκηνή σε περιόδους καλοκαιρίας. Δίνεται η δυνατότητα θέασης από διαφορετικές θέσεις και με ποιοτική διαφοροποίηση (όπως οι γραμμικοί πρόβολοι, το κατακόρυφο στοιχείο (πύργος - γερανός) αλλά κυρίως από την κερκίδα), οι οποίες διαμορφώνουν, με κεντρικό πυρήνα την αυλή, έναν ανοιχτό θεατρικό χώρο. Επιπρόσθετα, ένα ελαφρύ μεταλλικό σύστημα συμπληρώνει τη σύνθεση, προσφέροντας στο θέμα την απαραίτητη αναστρεψιμότητα που αποτέλεσε αρχική πρόθεση με ιδιαίτερη σημασία σε επίπεδο κεντρικής ιδέας.

Μεγάλο κομμάτι της συνθετικής διαδικασίας κατέλαβε η επεξεργασία της τομής του θέματος καθώς έπρεπε να διαχειριστούμε το εύρος της κερκίδας και τη γεωμετρία του οικοπέδου. Η τεθλασμένη γραμμή λειτουργεί ως μια νέα τεχνητή γραμμή εδάφους η οποία ορίζει δύο ενότητες τόσο σε επίπεδο προγράμματος (εκπαίδευση - θέατρο) όσο και σε συνθετικό καθώς διαμορφώνει σε διαγώνια και αντίστροφη σχέση δύο θεατρικούς χώρους.

Με βάση παραδείγματα κυρίως από το εξωτερικό, αλλά και από ιδιωτικές σχολές και εργαστήρια σεμιναριακού χαρακτήρα στην Ελλάδα, θεωρήθηκε αναγκαία η κατάρτιση ενός γενικότερου προγράμματος σπουδών. Ουσιαστικά τα μαθήματα χωρίζονται σε τρεις βασικές κατευθύνσεις. Θεωρία, πρακτική και εφαρμογή.

θεωρία

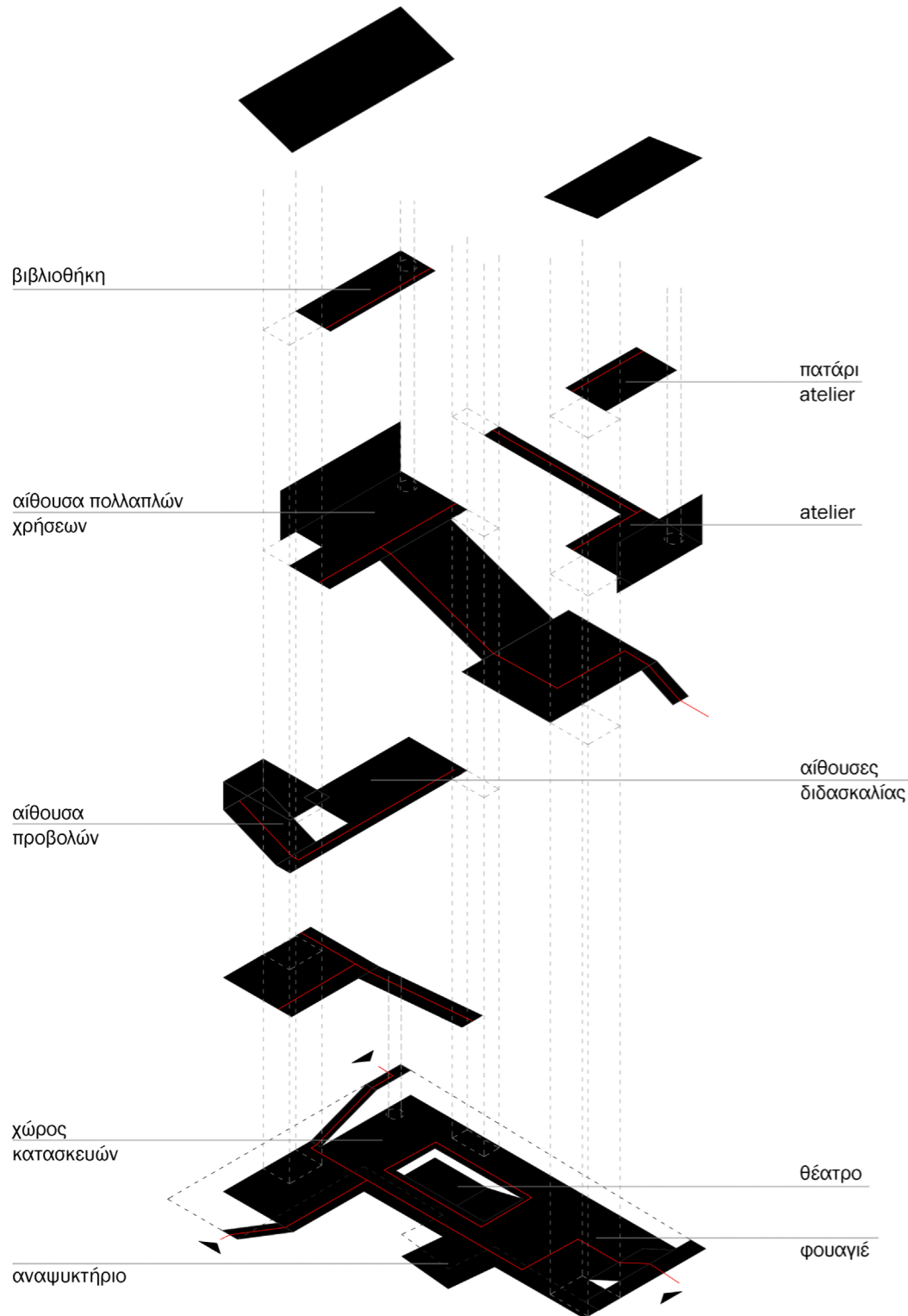
ιστορία θεάτρου
ιστορία κινηματογράφου
ιστορία κοστουμιού
ιστορία τέχνης
σκηνοθεσία
αισθητική
θεατρολογία

πρακτική

αρχιτεκτονικό σχέδιο
ζωγραφική – γλυπτική – χαρακτηριστική
γραφικές τέχνες
σκηνογραφία
φωτογραφία
ψηφιακές τέχνες
φωτισμός
οικοδομική

εφαρμογή

κατασκευή σκηνικών
κατασκευή κοστουμιών

Κ Τ Ι Ρ Ι Ο Λ Ο Γ Ι Κ Ο Π Ρ Ο Γ Ρ Α Μ Μ Α

ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΕΜΒΑΔΟΝ ΟΙΚΟΠΕΔΟΥ 842 τμ

ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΕΑΤΡΟΥ

θεατρικός χώρος	170 τμ
φουαγιέ	120 τμ
κονσόλα	10 τμ
εκδοτήριο	5 τμ
καμαρίνια	30 τμ
χώρος κατασκευών	65 τμ
σκοτεινός θάλαμος	10 τμ
αναψυκτήριο	10 τμ
βοηθητικός χώρος θεάτρου	20 τμ
χώρος βοηθητικών εγκαταστάσεων	45 τμ
χώροι υγιεινής	25 τμ

ΜΕΡΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ 510 τμ

ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

βιβλιοθήκη	115 τμ
αίθουσα πολλαπλών χρήσεων	105 τμ
αίθουσες διδασκαλίας	65 τμ
αίθουσα προβολών	55 τμ
atelier	75 τμ
πατάρι atelier	35 τμ
χώροι υγιεινής	30 τμ

ΜΕΡΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ 480 τμ

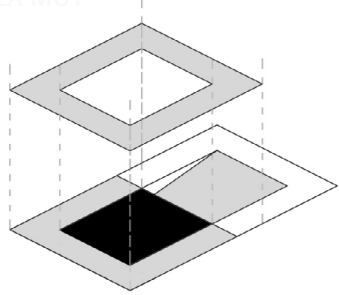
ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΦΑΝΕΙΩΝ 990 τμ

ΠΡΟΣΑΥΞΗΣΕΙΣ 430 τμ

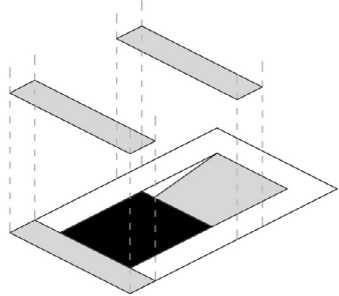
ΓΕΝΙΚΟ ΕΜΒΑΔΟΝ ΚΤΙΡΙΟΥ 1420 τμ

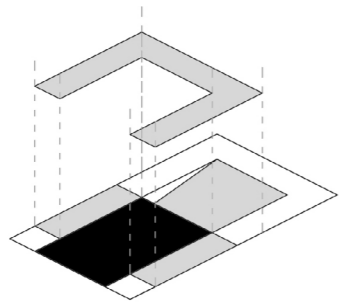
κυκλική σκηνή

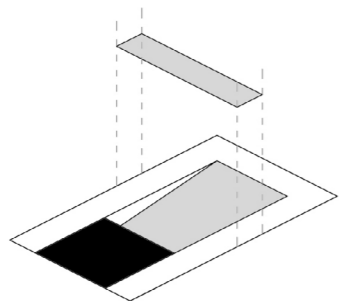
αμφίπλευρη σκηνή

ελισαβετιάνη σκηνή

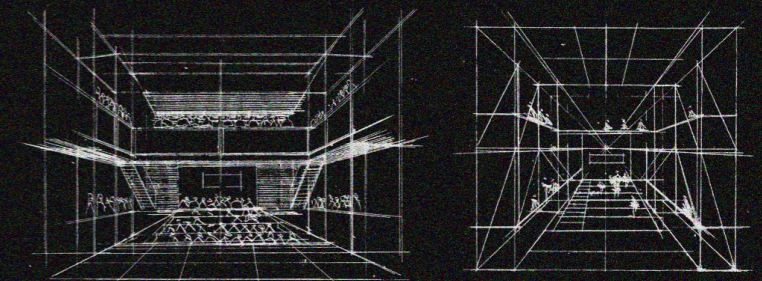
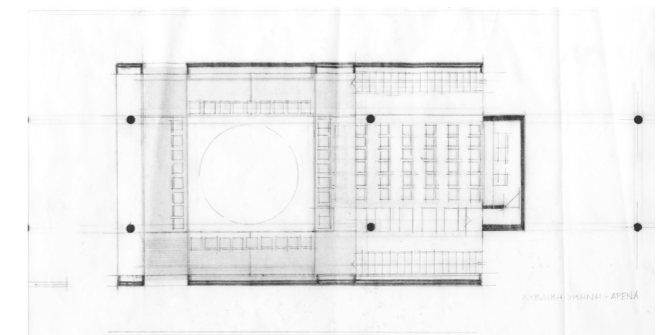
μετωπική σκηνή

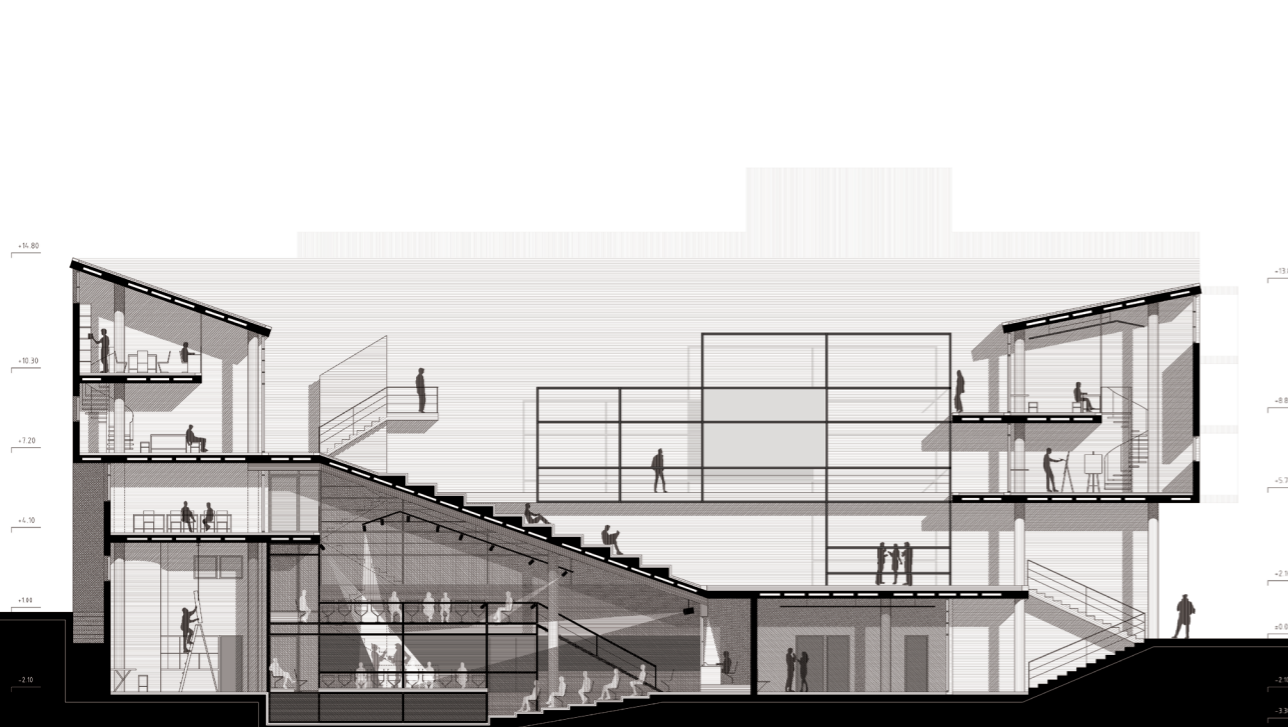

■ θεατές
■ σκηνή

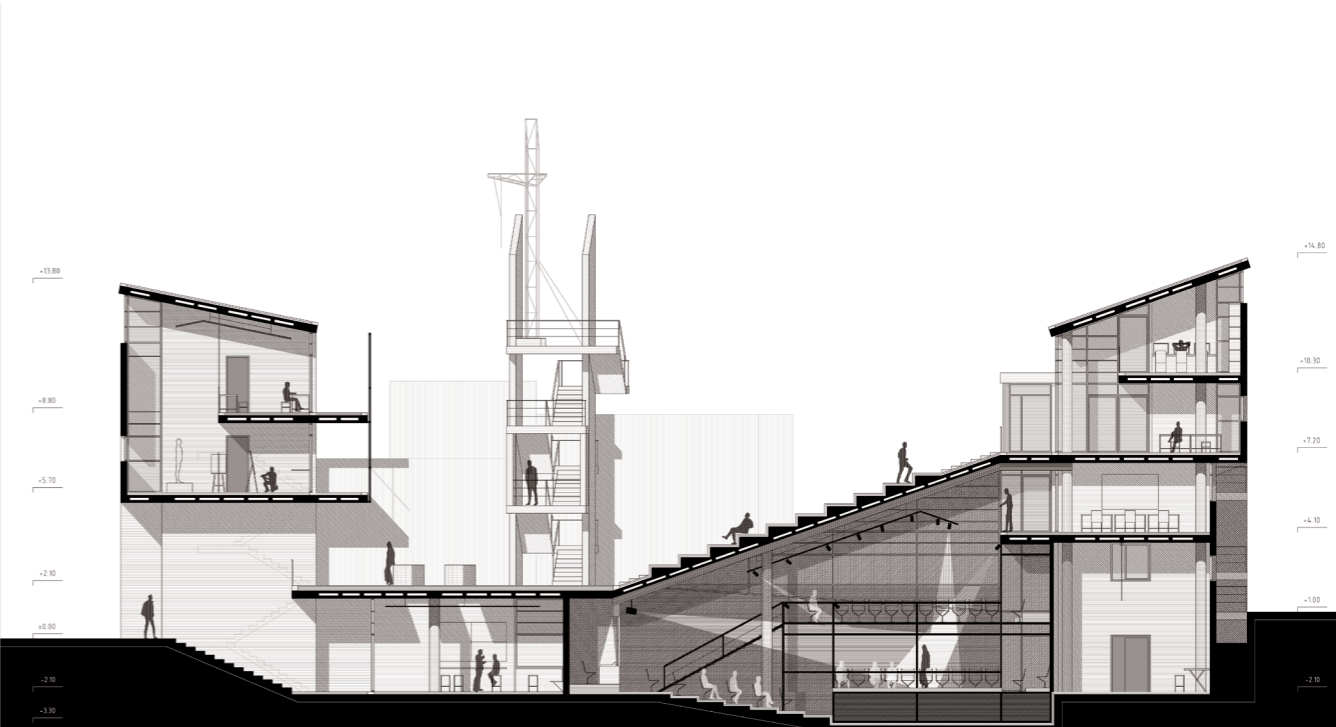
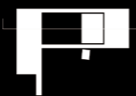
Η κλειστή θεατρική σκηνή, σχεδιάστηκε ως ένα αυτόνομο στοιχείο με αναστρέψιμο χαρακτήρα. Περιγράφεται ως μία αυτοφερόμενη ελαφριά κατασκευή από τυπικά στοιχεία σκαλωσιάς και ανάλογη συνδεσμολογία, προσφέροντας τη δυνατότητα συγκρότησης διαφορετικών διατάξεων κατά το δοκούν. Χαρακτηριστικά, παρουσιάζονται τέσσερις θεατρικές διατάξεις που συνοψίζουν τη σχέση θεατή και σκηνής σε ιστορικό βάθος. Το σώμα του θεάτρου (αμφιθέατρο και σκηνή) διαμορφώνεται ανάλογα με τις απαιτήσεις της θεατρικής δράσης δημιουργώντας είτε μετωπικές σχέσεις όπως στην περίπτωση της ιταλικής σκηνής όπου το σύνολο των θεατών στρέφεται προς τη σκηνή μονομερώς, ή και πιο σύνθετες όπως στην κυκλική σκηνή όπου το θεατρικό δρώμενο συμβαίνει 'ανάμεσα' στους θεατές. Με αφετηρία αυτές τις βασικές θεατρικές διατάξεις, προσφέρεται στους σκηνογράφους ένα πεδίο δημιουργίας και πειραματισμού, προσδίδοντας διδακτικό χαρακτήρα στη φυσιογνωμία του θέματος.

Η 'στρουκτουραλιστική' λογική που διέπει το σχεδιασμό των δύο θεατρικών σκηνών, κλειστό και υπαίθριο θέατρο, θεωρήθηκε ότι εκφράζει σαφώς το περιεχόμενο του κτιρίου και συνοψίζει εν πολλοίς τις απόψεις μας για το σύγχρονο θέατρο.

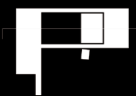

TOMH A-A

TOMH B-B

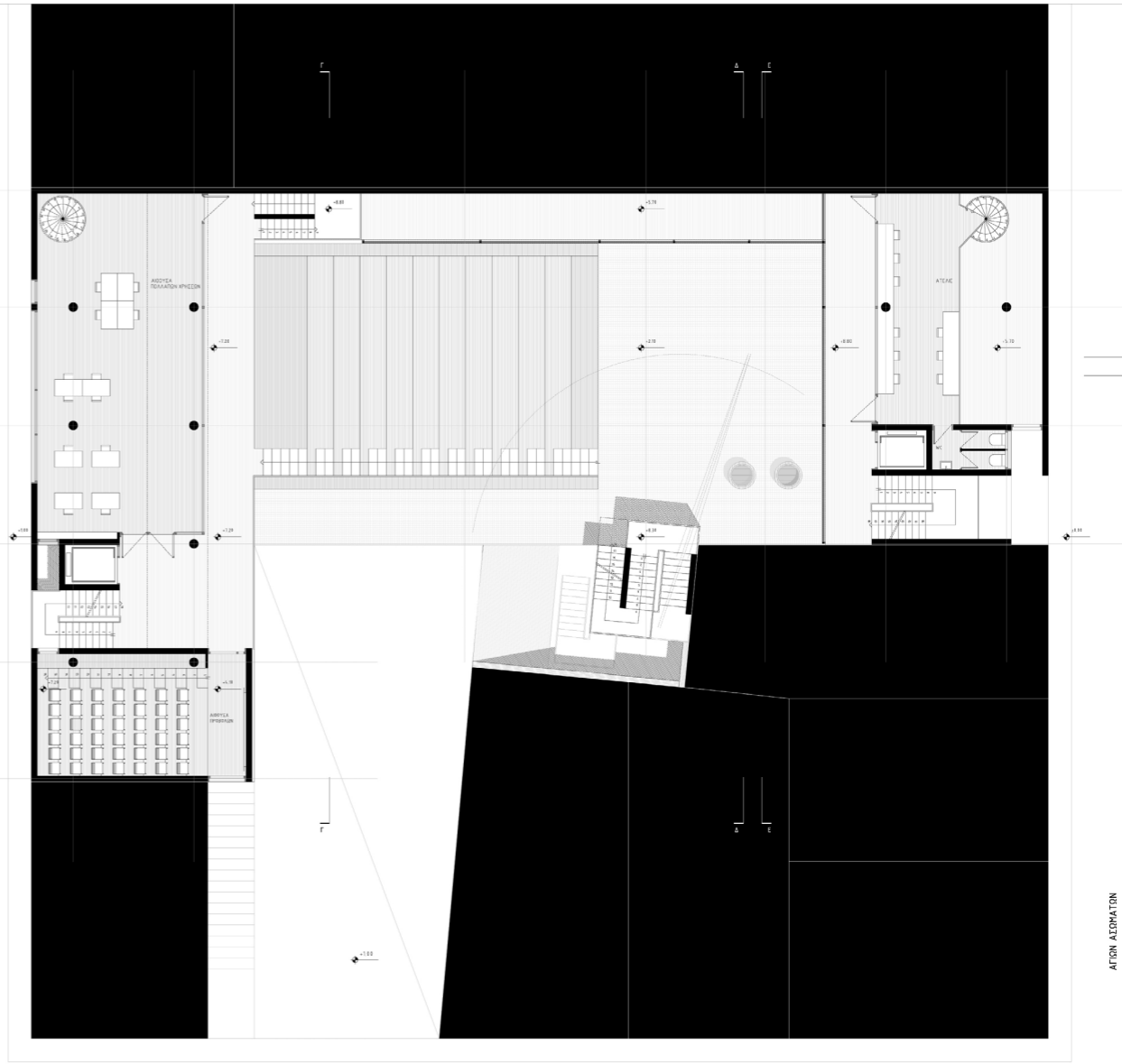

ΛΕΩΚΟΡΙΟΥ

ΑΓΙΩΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

ΔΙΠΛΟΥ

ΚΑΤΩΦΗ ΣΤΑΘΜΗΣ +5.70

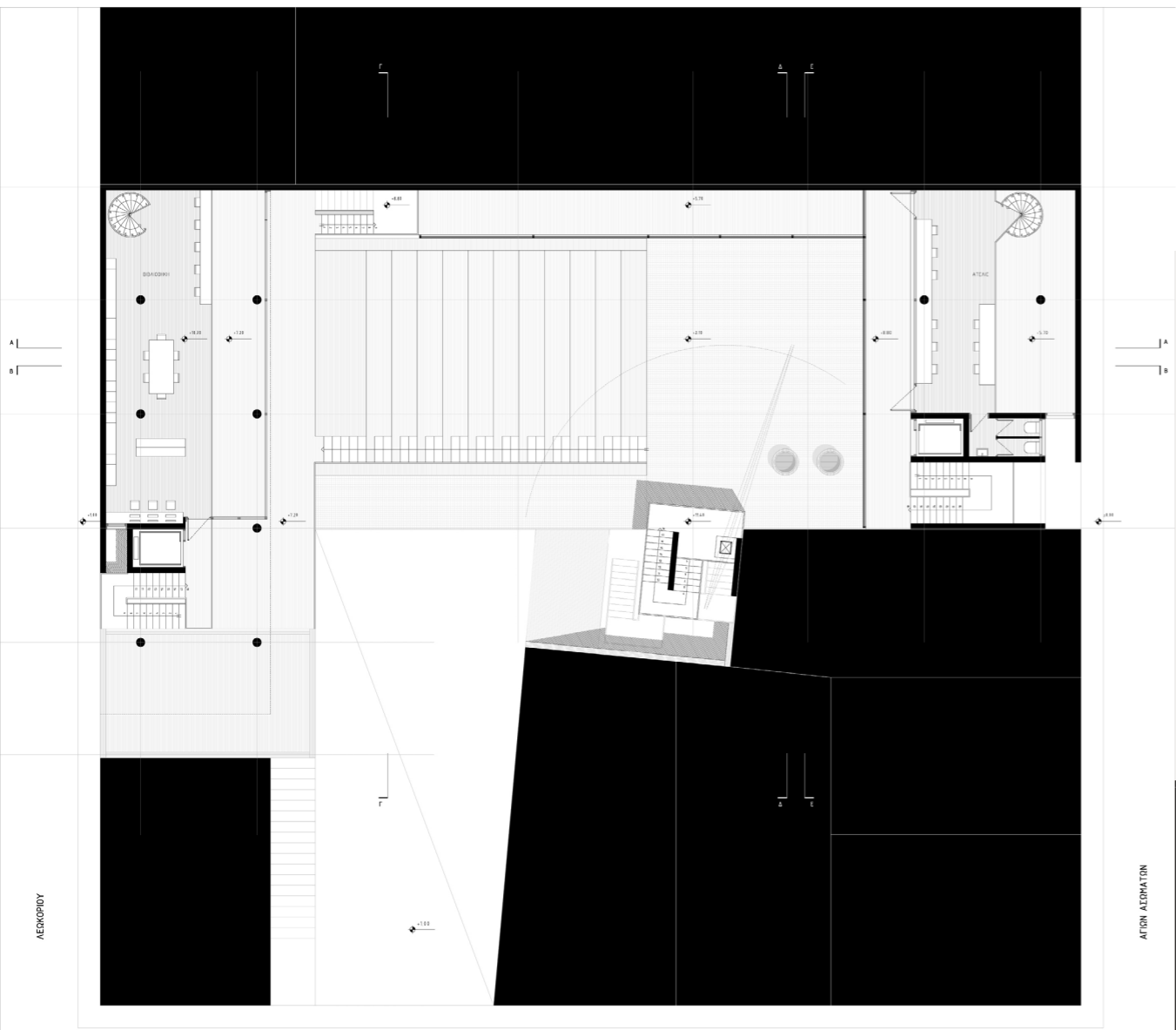

ΛΕΩΚΟΡΙΟΥ

ΑΓΙΩΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

ΔΙΠΛΟΥ

ΚΑΤΩΦΗ ΣΤΑΘΜΗΣ +8.80

ΑΕΚΜΕΡΙΟΥ

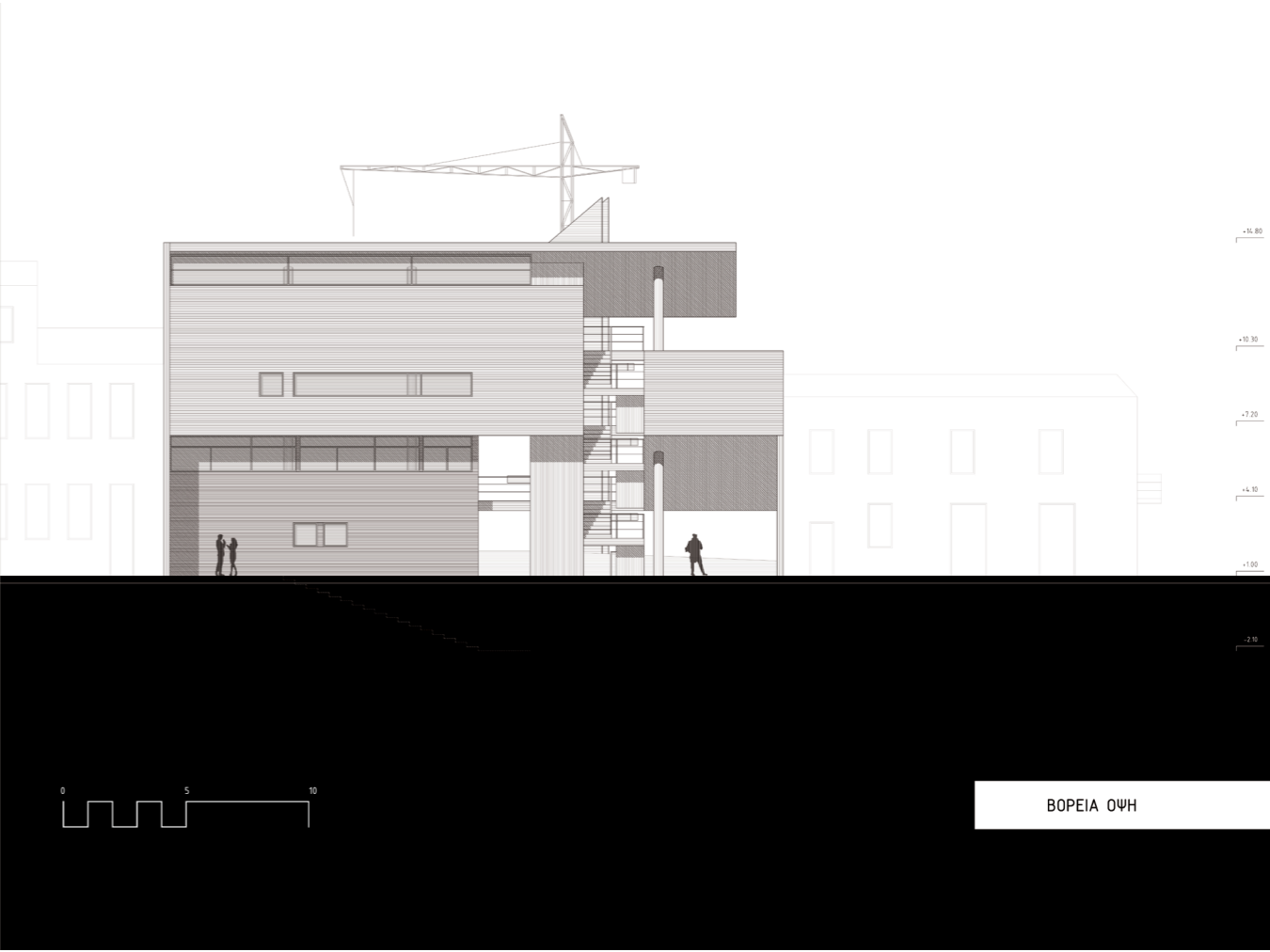
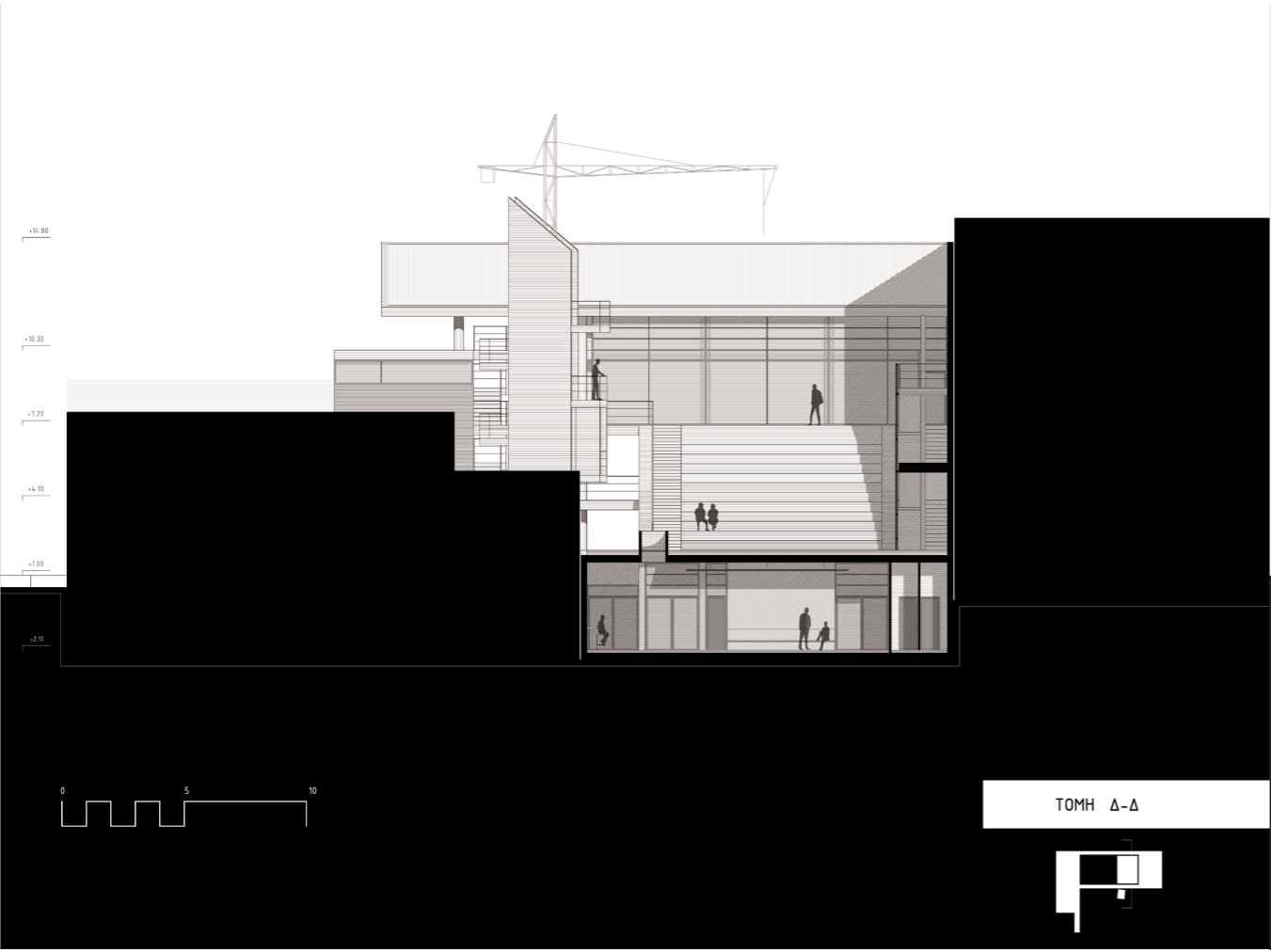
ΑΓΙΩΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

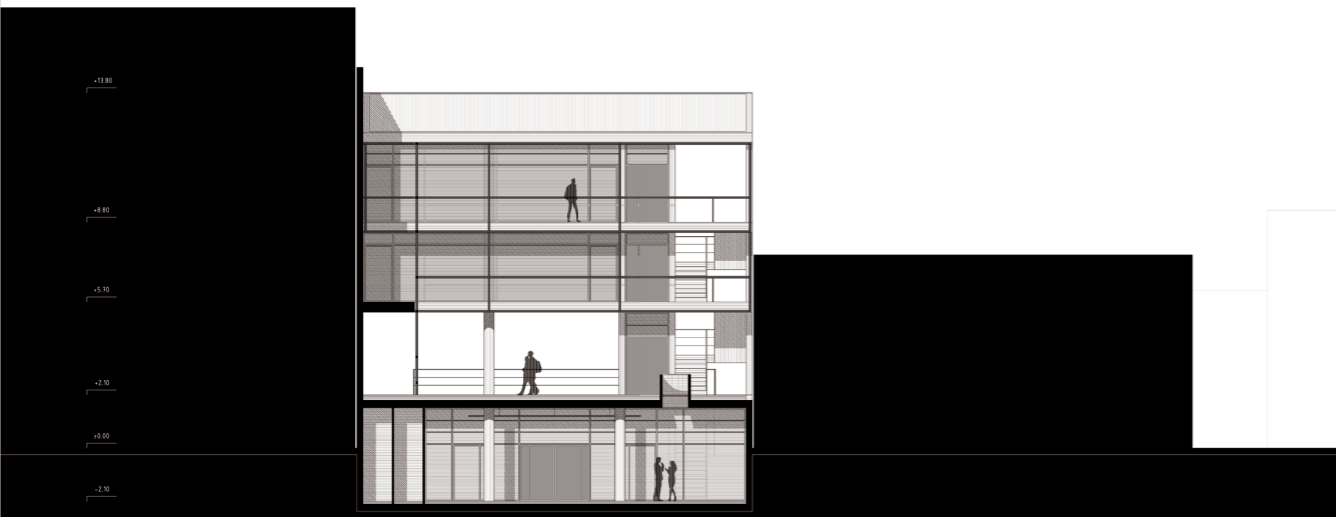
ΔΙΠΛΟΥ

ΚΑΤΩΦΗ ΣΤΑΘΜΗΣ +11.40

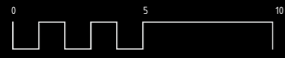

ΤΟΜΗ Γ-Γ

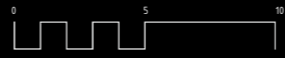
+13.80
+8.80
+5.10
+2.10
+0.00
-2.70

TOMH E-E

+16.80
+10.30
+7.20
+4.50
+1.00
+0.00

ΝΟΤΙΑ ΟΨΗ

